

ספרות עברית וכללית

לעולים חדשים

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון: שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק,

שירת המאה ה-20) — (12×2) — 24 נקודות

פרק שני: סיפור קצר — (12×2) — 24 נקודות

פרק שלישי: דרמה — (26×1) — 26 נקודות

פרק רביעי: רומאן וספרי קריאה — (26×1) — 26 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

כל הפרקים בבחינה הם **חובה**.

ענה על השאלות לפי ההוראות האלה:

מן הפרק הראשון (שירה) ענה על שתי שאלות.

מן הפרק השני (סיפור קצר) ענה על שתי שאלות.

מן הפרק השלישי (דרמה) ענה על שאלה אחת.

מן הפרק הרביעי (רומאן וספרי קריאה) ענה על שאלה אחת.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: (1) מילון לפי בחירת הנבחן.

(2) רשימת יצירות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) רשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה

שבחרת להשיב עליה.

(2) אין להדגים באמצעות אותה יצירה בתשובות שונות.

כתוב ב**מחברת הבחינה בלבד**, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

השאלות

פרק ראשון — שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה-20)

ענה על שתיים מן השאלות 1-16 (לכל שאלה — 12 נקודות; סך הכול — 24 נקודות).

שירת ימי הביניים

1. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

לבי במזרח / ר' יהודה הלוי

לבי במזרח ואנכי בסוף מערב – / איך אטעמה את אשר אכל ואיך יערב?
איכה אשלם נדרי ואסרי, בעוד / ציון בחבל אדום ואני בכבל ערב?
יקל בעיני עזב כל טוב ספרד, כמו / יקר בעיני ראות עפרות דביר נחרב!
פרש את הבית האחרון בשיר, והסבר את הקשר בינו ובין השאלות בבתים שלפניו.

2. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

יפה נוף / ר' יהודה הלוי

יפה נוף, משובש תבל, קריה למלך רב, / לך נכספה נפשי מפאתי מערב!
המון רחמי נכמר כי אזכרה קדם, / כבודך אשר גלה ונוף אשר חרב.
ומי יתני על כנפי נשרים, עד / ארונה בדמעתי עפרך ויתערב!
דרשתיך, ואם מלכך אין בך ואם במקום / צרי גלעדך – נחש שרף וגם עקרב.
הלא את אבניך אחונן ואשקם / וטעם רגביך לפי מדבש יערב!

שיר זה מציג את הניגוד בין המצב של ציון בהווה ובין המצב שלה בעבר.

הסבר והדגם שתי דרכי עיצוב המדגישות ניגוד זה בשיר.

3. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

הָבָא מְבוּל / ר' יהודה הלוי

הָבָא מְבוּל וְשֵׁם תִּבְלָה חֲרָבָה? / וְאֵין לְרֹאוֹת פְּנֵי אֶרֶץ חֲרָבָה,
וְאֵין אָדָם וְאֵין חַיָּה וְאֵין עוֹף – / תִּסָּף הַכֹּל וְשָׁכְבוּ מַעֲצָבָה?
וּבְרֹאוֹת הַיָּם וְשִׁוְחָה לִי מְנוּחָה, / וְאֶרֶץ הָעֲרָבָה לִי עֲרָבָה.
וְאֲשֻׁנִּיחַ לְכָל עֶבֶר – וְאֵין כָּל, / אֲכַל מַיִם וְשָׁמַיִם וְתִבְהָ,
5 וְלִוְיָתָן בְּהִרְתִּיחוֹ מְצוּלָה, / וְאֶחָשֵׁב כִּי תִהְיֶה יַחֲשֹׁב לְשִׁיבָה.
וְלֵב הַיָּם יִכְחַשׁ בְּאַנְיָהּ, / כְּאֵלּוּ הִיא בֵּיד הַיָּם גִּבָּה!
וְיָם יִנְעָף – וְנִפְשִׁי תַעֲלֹז, כִּי / אֵלַי מִקֵּדֶשׁ אֵלֶּהִיָּהּ קִרְבָּה.

תאר את חוויית המסע של המשורר בים, והסבר שניים מן האמצעים האמנותיים בשיר המעצבים חוויה זו.

/המשך בעמוד 4/

שירת ביאליק

4. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

לבדי / חיים נחמן ביאליק

כָּלֶם נָשָׂא הָרוּחַ, כָּלֶם סָחַף הָאוֹר,
שִׁירָה חֲדָשָׁה אֶת-בֶּקֶר חַיִּיהֶם הִרְנִינָה;
וְאֲנִי, גֹּחַל רָךְ, נִשְׁתַּכַּחְתִּי מִלֵּב
תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׂכִינָה.

בָּדָד, בָּדָד נִשְׁאַרְתִּי, וְהַשְּׂכִינָה אֶף-הִיא
כְּנֶפֶת יְמִינָה הַשְּׁבוּרָה עַל-רֹאשִׁי הִרְעִידָה.
יָדַע לְבִי אֶת-לִבָּהּ: חָרַד חֲרָדָה עָלַי,
עַל-בְּנָהּ, עַל-יְחִידָה.

כָּבֵר נִתְגַּרְשָׁה מְכַל-הַזְּוִיּוֹת, רַק-עוֹד
פָּנֹת סֹתֵר שׁוֹמֵמָה וְקִטְנָה נִשְׁאַרָה –
בֵּית-הַמְדָּרֶשׁ – וְתַתְּכֶם בָּצֵל, וְאֵהִי
עֲמָה יָחִיד בִּצְרָה.

וּכְשֶׁכָּלָה לְבָבִי לַחֲלוֹן, לָאוֹר,
וּכְשֶׁצָּר-לִי הַמָּקוֹם מִתַּחַת לְכַנְפָּה –
כְּבִשָּׁה רֹאשָׁה בְּכַתְּפִי, וְדִמְעָתָה עַל-יָדִי
גִּמְרָתִי נִטְפָּה.

חָרַשׁ בְּכַתֵּה עָלַי וְתַתְּרַפֵּךְ עָלַי,
וּכְמוֹ שָׂכָה בְּכַנְפָּה הַשְּׁבוּרָה בְּעָדִי:
„כָּלֶם נָשָׂא הָרוּחַ, כָּלֶם פָּרְחוּ לָהֶם,
וְאוֹתֵר לְבָדִי, לְבָדִי...”

וּכְעֵין סִיּוֹם שֶׁל-קִינָה עֲתִיקָה מְאֹד,
וּכְעֵין תְּפִלָּה, בְּקִשָּׁה וְחֲרָדָה כְּאַחַת,
שֶׁמְעָה אֲזִנִּי בְּבִכָּה הַחֲרִישִׁית הִיא
וּבְדִמְעָה הִיא הָרוֹתַחַת –

תאר את הרגשות המנוגדים של המשורר, כפי שהם באים לידי ביטוי בשיר.

הסבר שניים מן האמצעים האמנותיים המעצבים רגשות אלה.

שירת המאה ה־20

שירת המחצית הראשונה של המאה ה־20

שירי רחל

5. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

רק על עצמי / רחל

רק על עצמי לספר ידעתי.
צר עולמי כעולם נמלה,
גם משאי עמסתי כמוה,
רב וכבד מכתפי הדלה.

גם את דרכי — כדרכה אל צמרת —
דרך מכאוב ודרך עמל,
יד ענקים זדונה ובוטחת,
יד מתבדחת שמה לאל.

כל ארחותי הליו והדמיע
פחד טמיר מיד ענקים.
למה קראתם לי, חופי הפלא?
למה כזבתם, אורות רחוקים?

הסבר את הניגוד בין שתי השורות הפותחות את השיר ובין שתי השורות המסיימות אותו.
הדגם את דבריך.

6. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

פגִישָה חֲצִי פִגִישָה / רחל

פגִישָה, חֲצִי פִגִישָה, מִבֶּט אֶחָד מְהִיר,
קִטְעֵי נִיבִים סְתוּמִים — זֶה דִּי...
וְשׁוֹב הַצִּיף הַכֹּל, וְשׁוֹב הַכֹּל הַסָּעִיר
מִשְׁבֵּר הָאֲשֵׁר וְהַדִּי.

אֵף סֶכֶר שְׂכָחָה — בְּנִיתִי לִי מִגֵּן —
הִנֵּה הִיא כְּלֹא הִיא.
וְעַל בְּרָכִי אֶכְרַע עַל שְׁפַת אָגַם סוֹאֵן
לְשִׁתּוֹת מִמֶּנּוּ לְרוֹנֶה!

תאר את תמונת הסיום בשיר, והסבר את הקשר בינה ובין התהליך הרגשי שהדוברת עוברת.

7. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

בְּאַחַד גִּלְגּוּלֵי / רחל

הֶהָיִיתִי חַיָּה בֵּין חַיּוֹת הַשָּׂדֶה
בְּיָמִים רְחוּקִים, בְּאַחַד גִּלְגּוּלֵי?
וּמֵאֲזוּ לִי קִרְבַּת הָאֲחֻזּוֹת לְחִי
וְאֵימַת הָאָדָם הַרוֹדֶה?

אֶפְרַת הַנוֹצָה וְחִסְרַת הַמִּגֵּן
גִּלְגָּלֶה-פְּרָפְרָה בִּי נִשְׁמַת צָפוֹר?
מִנְגִּינָה עֲגוּמִית, אֶהְבֵּת הַדְּרוֹר —
הֵן מִמֶּנָּה, מִמֶּנָּה שְׁתִּיהֵן.

וְאוּלֵי בְּגִלְגּוּל הַרְחוּק־קָדוֹם
הִיִּיתִי גִבְעֵל-עֲשָׂבִים יִרְקָק?
וְלִכֵּן בְּאִמִּי-אֲדָמָה אֲדַבֵּק,
וּמִנוֹחֵי בְּחִיקָה הַשְּׁחוּם.

תיאור החי והצומח משמש את הדוברת לביטוי הרגשות שלה.

הסבר והדגם קביעה זו.

8. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

מיכל / רחל

ותאהב מיכל בת־שואל את־דוד — — ותבן
לו בלבה (ש"א י"ח, כ'; ש"ב ר, ט"ז)

מיכל, אחות רחוקה! לא נתק חוט הדורות,
לא שקטו בכרמך הנוגה תרלי הזמן,
על כתנת משיך לא דחו פסי ארגמן
וצלצל אצעדוֹת זְהִבְךָ עוד האזן תקלט.

לא אחת ראיתיך נצבת ליד האשנב,
בעיניך תיפח מהולים גאון ורף;
מיכל, אחות רחוקה, אני עצובה כמוך,
כמוך נדונתי לבין לאֲשֵׁר אהב.

מה מייצגת דמותה של מיכל בת שואל בעיני הדוברת בשיר?
הסבר והדגם את דבריך.

שירת המחצית השנייה של המאה ה־20

זהויות

9. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

יונתן / יונה וולך

אני רץ על הגשר
והילדים אחרים
יונתן
יונתן הם קוראים
קצת דם
רק קצת דם לקנות הדבש
אני מסכים לחור של נעץ
אבל הילדים רוצים
והם ילדים
נאני יונתן
הם כורתים את ראשי בצנף
גלדיולה ואוספים את ראשי
בשני ענפי גלדיולה ואורזים
את ראשי בגר מרשרש
יונתן
יונתן הם אומרים
באמת תסלח לנו
לא תארגנו לעצמנו שאתה כזה.

לפניך שורות הלקוחות מן השיר:

אבל הילדים רוצים

והם ילדים

נאני יונתן

פרש אותן, והסבר את משמעותן בהקשר הכללי של השיר.

10. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריך.

אודיסס / חיים גורי

ובשובו אל עיר מולדתו מצא ים
ודגים שונים ועשב צף על הגלים האטניים
ושמש נחלשת בשולי שמים.

טעות לעולם חוזרת, אמר אודיסס בלבד העיף
וחזר עד פרשת הדרך הכים הסמוכה לעיר השכנה,
למצא את הדרך אל עיר מולדתו שלא היתה מים.

הלך עיף כחולם ומתגעגע מאד
בין אנשים שדברו יונית אחרת.
המלים שנטל עמו כצידה לדרך המסעות, גועו בינתיים.
רגע חשב כי נרדם לימים רבים
וחזר אל אנשים שלא תמהו בראותם אותו
ולא קרעו עינים.

הוא שאל אותם בתנועות והם נסו להבין אותו
מתוך המרחקים.
הארגמן הסגיל והלך בשולי אותם שמים.

קמו המבגרים ונטלו את הילדים שעמדו סביבו במעגל
ומשכו אותם.
ואור אחר אור הצהיב בבית אחר בית.

בא טל וירד על ראשו.
באה רוח ונשקה לשפתיו.
באו מים ונטפו רגליו כאבריקליה הזקנה
ולא ראו את הצלקת.
והמשיכו במוך בדרך המים.

על פי שיר זה, מהי החוויה שחוה האדם השב לביתו לאחר שנים רבות?
הסבר והדגם את דבריך.

מה זאת אהבה?

11. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

חול אפסי / דליה רביקוביץ

גם אז הִלֵּכְנוּ שׁוֹב לְשִׁפְתֵי הַיָּם,
וְאֲנִי אֲמַרְתִּי שׁוֹב שְׁמָה יְהִיָּה,
וְהוּא אָמַר שְׁעֲכָשׁוּ מִקֶּדֶם לְדַבֵּר
זֶה מִצֵּעַר מָאָד אָכַל נֶתֶן לְשִׁנּוּי.
וְאֲנִי אֲמַרְתִּי שׁוֹב שְׁכָל כָּךְ הִרְבֵּה פְעָמִים,
וְכָל כָּךְ הִרְבֵּה פְעָמִים
הוּא אוֹמֵר לִי אוֹ מִנְסָה
לְעֵבֶר לְעִנְיָן אַחֵר.

וְשׁוֹב חִבְּקֵנוּ זֶה אֶת זֶה כְּשַׁעָה,
וְגַם חִפְשָׁנוּ נוֹף יוֹתֵר מִצֹּדֵד,
וְרַק בְּשַׁעָה מְאַחֲרֵת נַעֲרָנוּ אֶת הַבְּגָדִים,
וְאֲנִי רְמִזְתִּי שׁוֹב שְׁאוּלִי כְּדֹאִי לְחֹשֶׁב,
וְאֲנִי אֲמַרְתִּי שׁוֹב שְׁזָה כְּמוֹ חוֹל מִתְּפוֹרֵר,
וְיִמָּה שֶׁהוּא עָנָה אֵינֶנִּי זֹכֶרֶת עוֹד.
וְשֵׁם בְּאַמֶּת
עַל יַד הַיָּם
הַכֹּל הִתְּפוֹרֵר לִי כְּמוֹ חוֹל.

בחר מילים או צירופי מילים החוזרים בשיר, והסבר את תרומתם לתיאור מערכת היחסים
בין בני הזוג.

12. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

כְּשֶׁצִּלְצַלְתָּ רֶעֶד קוֹלְךָ / נתן זך

כְּשֶׁצִּלְצַלְתָּ רֶעֶד קוֹלְךָ
וְאָנִי יָדַעְתִּי שְׁאָנִי אָבֵל בְּגִלְלֶךָ

וְלֹא הָיָה לִי צָרְךָ לִשְׁמֹעַ אֶת דְּבָרְךָ
כִּי כְּשֶׁצִּלְצַלְתָּ רֶעֶד קוֹלְךָ

וְאָנִי יָדַעְתִּי שְׁאָנִי אָבֵל בְּגִלְלִי
וְלֹא הָיָה לְךָ צָרְךָ לִשְׁמֹעַ אֶת קוֹלִי

כִּי כְּשֶׁצִּלְצַלְתָּ רֶעֶד קוֹלְךָ
וְאָנִי יָדַעְתִּי שְׁאֵת כָּכָר אֵינְךָ.

השיר אינו מוסר את תוכן השיחה בין הדובר לבין האישה שצלצלה אליו, אך הקוראים יכולים

לנחש את הנאמר בשיחה.

הסבר והדגם קביעה זו.

לחיות בארץ-ישראל

13. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריך.

תִּירִים / יהודה עמיחי

בְּקוֹרֵי אֲבֵלִים הֵם עוֹרְכִים אֶצְלָנוּ,
יוֹשְׁבִים בְּיָד וָשֵׁם, מְרַצִּינִים לֵיד הַכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי
וְצוֹחֲקִים מֵאַחֲרֵי וִילּוֹנוֹת כְּבָדִים בְּחֻרֵי מְלוֹן,

מִצְטַלְמִים עִם מֵתִים חֲשׂוֹבִים בְּקֶבֶר רַחֵל
וּבְקֶבֶר הָרָצֵל וּבְגִבְעַת הַתְּחַמֶּשֶׁת,
בּוֹכִים עַל יָפִי גְבוּרַת נְעָרֵינוּ
וְחוֹשְׁקִים בְּקִשְׁיחוֹת נְעוּרֹתֵינוּ
וְתוֹלִים אֶת תְּחַתּוֹנֵיהֶם
לִיְבוֹשׁ מְהִיר
בְּאִמְבָּטִיָּה כְּחֻלָּה וְצוֹנְנָת.

פַּעַם יִשְׁכַּתִּי עַל מִדְרָגוֹת לֵיד שַׁעַר בְּמַצוֹדֶת דָּוִד, אֶת שְׁנֵי
הַסֵּלִים הַכְּבָרִים שֶׁמֵּתִי לִידִי. עֲמָדָה שָׁם קְבוּצַת תִּירִים
סָבִיב הַמְדְרִיד וְשִׁמְשֵׁתִי לָהֶם נִקְדַּת צִיּוֹן. "אַתֶּם רוֹאִים
אֶת הָאִישׁ הַזֶּה עִם הַסֵּלִים? קִצַּת יְמִינָה מֵרָאשׁוֹ נִמְצָאת
קִשֶׁת מִן הַתְּקוּפָה הָרוֹמִית. קִצַּת יְמִינָה מֵרָאשׁוֹ". אֲבָל
הוּא זֶה, הוּא זֶה! אֲמַרְתִּי בְּלִבִּי: הִגָּאֵלָה תְּבוֹא רַק אִם יִגִּידוּ
לָהֶם: אַתֶּם רוֹאִים שָׁם אֶת הַקִּשֶׁת מִן הַתְּקוּפָה הָרוֹמִית?
לֹא חָשׁוּב: אֲבָל לִידָה, קִצַּת שְׁמָאלָה וּלְמִטָּה מִמֶּנָּה, יוֹשֵׁב
אָדָם שֶׁקָּנָה פְּרוֹת וִירְקוֹת לְבֵיתוֹ.

מהי הביקורת המובעת בשיר, וכלפי מי היא מופנית?

הסבר כיצד ביקורת זו מעוצבת בשיר.

14. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריך.

אהבת הארץ / יצחק לאור

וְאֵין בְּאַרְץ הַזֹּאת שׁוֹם דְּבַר יָפֶה? אֶתָּה שׁוֹאֵל
אוֹתִי וְאֲנִי מֵשִׁיב: בְּחִיפָה, בְּמוֹרֵד הַכְּרָמֶל גָּרָה אַחַת
קוֹרְאִים לָהּ יַעֲלֶה (לְחַבֵּר שְׁלֵה, אֲנִי חוֹשֵׁב, קָרָאוּ מִיכָאֵל
אוֹ סוּהִיל) בְּסוֹרְגֵי הַבְּרוֹזֶל, בְּסִבְכָּה שְׁמַעֲלֵ מִטָּה, מִשְׁתַּרְגֵּת גִּפֶּן
סְמִיכָה. כָּל הָאֲבִיב הַתִּפְתָּח שָׁם סְמִדָּר וּבִקְיָן שְׁעֵבֶר (לְמִשָּׁל)
הָיוּ מִמֶּשׁ בְּתוֹךְ הַחֹדֶר שְׁנֵי אֲשָׁכּוּלוֹת עֲנָבִים כְּבִדִּים מְרֹב
עָסִים. בְּבִקְרֵי הַתְּמוּגָה סְבִיבָם חֲמֵשׁ דְּבוּרִים זָהָב לֹא
מִזִּיקוֹת בָּאוֹר הַחֶם וְאַחֲרֵי הַצְהָרִים צָנְנָה אוֹתָם רוּחַ
מִן הַיָּם, שְׁנֵי אֲשָׁכּוּלוֹת אֲדָמִים, בִּימִים אֲפִלִּים וּבִלִּילוֹת
בוֹהֲקִים. בְּכָל מְקוֹם שָׁבוּ אֲנִי הוֹלֵךְ, לֹא חָשׁוּב מָה אֲנִי
שׁוֹמֵעַ אוֹ אוֹמֵר, מָה אֲנִי רוֹאֶה וּמִסְפֵּר, מָה עוֹנֶה
וְשׁוֹאֵל, אֲנִי יָכוֹל לִרְאוֹת לִי אוֹתָם בְּחִלּוֹן הַמִּסְגָּר
שֶׁל יַעֲלֶה, שְׁנֵי אֲשָׁכּוּלוֹת בּוֹעֲרִים בְּמוֹרֵד הַכְּרָמֶל

מה מאפיין את אהבת הארץ בשיר זה?

הסבר והדגם את דבריך.

שירים בעקבות השואה

15. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחרינו.

טיוטת הסכם לשלומים / דן פגיס

טוב טוב, אֲדוֹנִים הוֹעֲקִים חֶמֶס כְּתָמִיד,
בְּעֲלִי-נֶס טוֹרְדָנִים,
שָׁקֵט!
הַכֹּל יִחְזַר לְמָקוֹמוֹ,
סְעִיף אַחֵר סְעִיף. 5
הַצֶּעֱקָה אֶל תוֹף הַגָּרוֹן.
שְׁנֵי הַזֶּהָב אֶל הַלֶּסֶת.
הַפֶּחַד.
הַעֲשֵׂן אֶל אֲרָבוֹת הַפֶּחַ וְהַלָּאָה וּפְנִימָה
אֶל חִלֵּל עֲצָמוֹת, 10
וּכְבֹּר תִּקְרְמוּ עוֹר וְגִידִים וְתַחֲיוּ,
הִנֵּה עֲדִין תַּחֲיוּ לָכֶם,
יוֹשְׁבִים בְּסֻלּוֹ, קוֹרְאִים עֵתוֹן עָרֵב.
הִנֵּה הַנֶּכֶם! הַכֹּל בְּעוֹד מוֹעֵד.
וְאֲשֶׁר לְכוֹכֵב הַצֶּהָב: מִיָּד יִתְּלֵשׁ 15
מֵעַל הַחֲזָה
וַיִּהְגֵּר
לְשִׁמִּים.

הסבר את הלעג המובע בשיר בשורות 4-7.

מהו תפקידו של לעג זה?

הבא מן השיר דוגמה נוספת ללעג והסבר אותה.

16. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

אבא ואמא הלכו לקולנוע, אילנה יושבת לבד

בכורסה ומעיינת בספר אפור / מאיר ויזלטיר

היא מדפדפת, דוידים ערמים
רצים ערמים ורזים כל־כף,
וגם דודות עם הטוסיק בחוץ
ואנשים בפיוזמות כמו בתאטרון
ומגני־דוד מבד.
ובלם כל־כף מכערים ורזים,
ועינים גדולות כמו לעופות.

זה נורא משנה וכל־כף אפר. ואילנה יש לה עפרונות אדמים
ובחלים וירקנים וצהובים וורדים.
אז היא הולכת לחדר שלה
ומביאה את כל העפרונות היפים
ומצירת בחשק גדול
לכלם משקפים ופרצופים מצחיקים.
וביחוד לילד הקרח הרזה
היא עושה לו שפם ענקי אדם כזה
ובסוף השפם עומדת צפור.

השיר מתואר מנקודת המבט של הילדה אילנה.

מהי התרומה של נקודת מבט זו לבניית משמעות השיר? הסבר והדגם את דבריך.

פרק שני – סיפור קצר

ענה על שתיים מן השאלות 17-19 (לכל שאלה – 12 נקודות; סך הכול – 24 נקודות).

שים לב: אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

שים לב: על שאלות 17-18 אין לענות על פי הסיפור "אח קטן" מאת רונית מטלון.

17. תאר את הדמות המרכזית בסיפור קצר שלמדת, והסבר אם לדעתך דמות זו משתנה במהלך הסיפור. נמק והדגם את דבריך.

18. תאר את הפתיחה של סיפור קצר שלמדת. אילו ציפיות מעוררת פתיחה זו אצל הקורא? האם במהלך הסיפור או בסיומו הציפיות האלה מתממשות? נמק והדגם את דבריך.

אח קטן / רונית מטלון

19. עלילת הסיפור "אח קטן" חוזרת מדי פעם בפעם לאירועים מן העבר של ניסו. הסבר והדגם את התרומה של חזרות אלה לעיצוב דמותו של ניסו.

פרק שלישי – דרמה

ענה על אחת מן השאלות 20-29 (26 נקודות).

טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך"; טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר".
"מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

20. פגיעה בסדר החברתי או המוסרי היא יסוד מרכזי בטרגדיות של סופוקלס ושל שקספיר.

א. כיצד באה לידי ביטוי הפגיעה בסדר החברתי או המוסרי בטרגדיה שלמדת?

(12 נקודות)

ב. כיצד הפגיעה בסדר החברתי או המוסרי משפיעה על מעשי הגיבור הטרגי ועל התפתחות

העלילה? הסבר והדגם את דבריך. (14 נקודות)

טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך"

אנטיגונה

21. דמויות בטרגדיה שופטות את מעשיה של אנטיגונה בכמה דרכים.

הסבר והדגם קביעה זו. בסס את דבריך על שתיים מן הדמויות.

אדיפוס המלך

22. תאר את הסצנה שבה אדיפוס מגיע לידיעת האמת. כיצד הוא מגיע לידיעה זו?

הסבר את התוצאות הטרגיות של ידיעה זו.

טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

המלט

23. אפיין את יחסיו של המלט עם שתיים מן הנשים במחזה. בסס את דבריך על שתי סצנות.

מה יחסים אלה מלמדים על דמותו של המלט ועל מצבו הנפשי?

המלך ליר

24. תאר את חולשותיו של המלך ליר, והסבר כיצד הן מביאות אותו לסופו הטרגי.

מקבת

25. המכשפות, בנקו ומקדף הם דמויות משנה בטרגדיה "מקבת".
בחר בשתיים מדמויות אלה, והסבר כיצד הן מאירות את דמותו ואת פעולותיו של מקבת.
הדגם את דבריך.

אותלו

26. הגיבור הטרגי מתאפיין בכוח מצד אחד ובחולשות מצד אחר.
הסבר והדגם קביעה זו על פי דמותו של אותלו.

רומיאו ויוליה

27. הסבר והדגם מדוע לורנצו מרגיש אשם במותם של רומיאו ויוליה.
הבא מן המחזה סיבות נוספות שהובילו לסיום הטרגי של המחזה.
הסבר והדגם את דבריך.

מחזה מודרני (מן המאה ה-19 או מן המאה ה-20)

שים לב: בשאלות 28-29 אפשר לענות רק על פי מחזה מודרני (מן המאה ה-19 או מן המאה ה-20).

28. מחזות מודרניים רבים מבטאים את רצון האדם באהבה ובהכרה של הסביבה.
כיצד רצונות אלה באים לידי ביטוי במערכות היחסים במחזה המודרני שלמדת? האם רצונות
אלה מתממשים במהלך המחזה? הסבר והדגם את דבריך.
29. תאר שתי סצנות מרכזיות במחזה המודרני שלמדת. כיצד סצנות אלה משקפות את עולמן של
הדמויות ואת התנהגותן? הסבר והדגם את דבריך.

פרק רביעי – רומאן וספרי קריאה

ענה על אחת מן השאלות 30-31 (26 נקודות).

- 30.** ברומאנים רבים יש ביקורת על החברה ועל הערכים שלה.
הסבר כיצד ביקורת כזאת באה לידי ביטוי ברומאן או בספר הקריאה שלמדת.
- 31.** רומאנים רבים מתארים חוויות המשנות את חייהן של הדמויות.
תאר שתי חוויות כאלה (שתי חוויות של דמות אחת או חוויה אחת של כל אחת משתי דמויות),
וציין באיזה שלב בעלילת הרומאן הן מתרחשות.
הסבר את השפעתן של חוויות אלה על חיי הנפש ועל נסיבות החיים של הדמויות.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך